

Herwerkte nota voorzittersoverleg Beleidsplan Ruimte Vlaanderen van 9/12/2015

Deze nota handelt over de gebiedswerking opgezet naar aanleiding van de actualisatie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Eind 2014 werden werkgroepen aan het werk gezet, verspreid over heel Vlaanderen, met verschillende en heel diverse relevante ruimtelijke uitdagingen. Zo kwamen zowel stedelijke als buitengebied-uitdagingen aan bod, werden typische landbouw-natuurbesprekingen gevoerd in een aantal werkgroepen, maar tevens waren er economische ontwikkelingsdiscussies, zowel in een stedelijke als in een buitengebied omgeving. Ook een uitdaging als ruimte voor water was aanwezig in werkgroepen. De thematiek van kleine dorpen in buitengebieden werd eveneens aangepakt in een aantal van de werkgroepen.

In een eerste deel bespreekt de nota de evaluatie van de gebiedswerking, in een tweede deel wordt de vooruitgang van de verschillende quick wins besproken.

1. Evaluatie van de gebiedswerking

1.1. Algemene resultaten van de gebiedswerking

Voor het eerst werd een innoverende methodiek toegepast bij de totstandkoming van het BRV. Het is een methodiek die eveneens in grote lijnen door het steunpunt Ruimte wordt gehanteerd en dus grotendeels een wetenschappelijke onderbouw heeft.

Gebiedsgericht werden werkgroepen in het leven geroepen met een grote autonomie, een voorzitter die grote kennis heeft over de regio en een ondersteunende rol vanuit Ruimte Vlaanderen.

De gebiedswerkgroepen verliepen succesvol. De werkgroepen zijn er allemaal in geslaagd om binnen een ambitieuze timing van zes maanden een intensieve oefening te doorlopen en te landen met gedegen nota's.

De besturen van minstens één op zes Vlaamse gemeenten waren direct of indirect betrokken. In het overgrote deel van de werkgroepen was de samenstelling heel breed, waardoor een goede basis werd gelegd voor brede partnerschappen, gaande van verschillende Vlaamse besturen, provincies en gemeenten tot organisaties, instellingen en individuele experts. De bijna 200 enthousiaste deelnemers formuleerden in zes maanden meer dan 100 aanbevelingen voor het BRV en ten aanzien van een geïntegreerde gebiedswerking meer dan 50 quick-wins. Sommige van de werkgroepen vonden de timing krap. Niettemin liet dit toe om een goede respons te krijgen op de twee beleidsvragen die werden gesteld, zonder te veel in discussies te verzanden.

De ruimtelijke visie uit het Groenboek BRV bleek werkbaar zolang er voldoende ruimte is voor lokaal maatwerk om gebiedsgerichte oplossingen te kunnen zoeken. Van het Vlaams ruimtelijk beleid worden juiste condities en voldoende flexibele instrumenten verwacht om in onderling overleg ruimtelijke keuzes te kunnen maken met een eerlijke verdeling van lusten en lasten.

De lokale praktijktoets duidt ook aan waar het Vlaams beleid haar verantwoordelijkheid moet nemen. Het beschikbaar juridisch aanbod kan bijvoorbeeld lokale initiatieven om ruimtelijk rendement te ontwikkelen, behoorlijk fnuiken. In het streven naar een hoger ruimtelijk rendement pogen we meer activiteiten op eenzelfde oppervlakte te organiseren zonder afbreuk te doen aan leefkwaliteit, bijvoorbeeld door woningen, werkplekken, voorzieningen en infrastructuur maximaal

te bundelen zodat onbebouwde ruimte innemen niet steeds noodzakelijk is. En dat betekent dat we inderdaad ook moeten evalueren hoe regelgeving en bestemmingsvoorschriften dat beter kunnen faciliteren. Tevens hebben vorming en ontwikkeling van stedelijke en landelijke regio's nood aan een Vlaams beleidskader. De werkgroepen vinden tevens dat het beleidsplan moet ingaan op de thema's leefbaarheid, landschappelijke ruis, nieuwe collectieve vervoersvormen en hernieuwbare energie zoals geothermie.

De BRV-gebiedswerking heeft twee uitgangspunten gehanteerd die hebben bijgedragen aan het behaalde resultaat:

- een faciliterende procesregie vanuit het Vlaams ruimtelijk beleid;
- het hanteren van een flexibel inzetbare output-gerichte aanpak.

De werkgroepen zijn operationeel aangestuurd door externe voorzitters uit het middenveld of het lokaal bestuur, die vertrouwd zijn met het gebied en de ruimtelijke vraagstukken die er spelen. Ruimte Vlaanderen heeft de voorzitters ondersteund bij het samenstellen van de werkgroep en het hanteren van een aanpak. Dit bleek de goede aanpak. Ten aanzien van de samenstelling van de werkgroepen bijvoorbeeld, zijn in overleg met de voorzitters een aantal uitgangspunten geformuleerd, bijvoorbeeld in functie van een evenwichtige samenstelling en een beheersbare grootte.

De werkmethode heeft bijgedragen aan het behalen van het vooropgestelde resultaat en liet ruimte voor maatwerk. De werkgroepen waren in staat inhoudelijk complexe vraagstukken te bespreken en rond veel punten een consensus te bereiken. De werkwijze en de inzichten uit het "BRV-gedachten-goed" gaven in een aantal gebieden terug impuls aan de lokale geïntegreerde gebiedswerking. De voorzitters hebben de organisatorische en inhoudelijke ondersteuning vanuit Ruimte Vlaanderen positief ervaren temeer omdat ze konden rekenen op verschillende expertises vanuit het departement.

1.2. Procesevaluatie van de gebiedswerking en leerpunten

- Het behalen van de resultaatsdoelstelling van het BRV-traject wordt door de voorzitters positief beoordeeld. De eindnota's met beleidsaanbevelingen en quick-wins zijn volgens de vooropgestelde timing opgeleverd. Vanuit het perspectief van de voorzitters ligt de resultaatsverwachting van de BRV-gebiedswerking bij een realisatiegericht traject op het terrein en niet zozeer bij de oplevering van de eindnota. Hieruit blijkt de noodzaak voor verdere opvolging van de gebiedswerking in de gebieden. Een aandachtspunt dat door meerdere voorzitters wordt aangehaald, is de soms te beperkte aanwezigheid van andere Vlaamse beleidsdomeinen tijdens het traject. Het geïntegreerde karakter van ruimte vraagt een intersectorale aanpak. Voor toekomstige gelijkaardige trajecten is het aangewezen de mogelijkheden te onderzoeken hoe andere beleidsdomeinen bij dit type inhoudelijke trajecten betrokken kunnen worden.
- De opzet van een structuur met een externe voorzitter en ondersteuning door een trio van medewerkers van Ruimte Vlaanderen wordt algemeen positief beoordeeld. De ingebouwde flexibiliteit en de ondersteuning op maat van de context en de werkgroep worden door de voorzitters als belangrijke elementen beschouwd voor het voeren van een participatietraject. De focus op inhoud en met een ondersteunende instrumentenkoffer zonder nadruk op een te volgen procedure zorgt voor een efficiënt en effectief inhoudelijk traject.
- In de meeste werkgroepen werd een zeer diverse samenstelling georganiseerd. Vertegenwoordigers van verschillende lokale besturen, van provincies, van verschillende Vlaamse overheden kwamen bijeen met vertegenwoordigers uit verschillende organisaties,

uit instellingen, en met inhoudelijke experts. Dit leverde belangrijke partnerschappen op, die de basis vormen voor een positieve verdere werking. In een aantal werkgroepen waren sommige Vlaamse besturen evenwel niet vertegenwoordigd, wat als een gemis werd ervaren.

- Het beperkte tijds kader en de ultrasnelle opstart van de BRV-gebiedswerking heeft invloed gehad op de samenstelling van de werkgroepen, de inhoudelijke voorstellen naar het BRV en de wisselwerking tussen de beleidsontwikkeling op gewestelijk niveau en lokale projectwerking. Meerdere voorzitters halen aan dat binnen het strakke kader van de BRV-gebiedswerking de focus hoofdzakelijk op de resultaatsdoelstelling van Ruimte Vlaanderen lag.
- Leerpunten voor de toekomst zijn een betere technische ondersteuning (digitaal werkplatform) en een beter inzicht in wat wordt gevraagd. De voorzitters hechten belang aan een goede opvolging van en betrokkenheid in het verdere uitvoeringstraject van het BRV. De voorzitters geven aan dat de vraag naar opvolging en uitvoering aanwezig blijft, en dat bij de werkgroepleden en bij henzelf het positief engagement om hieraan mee te werken groot blijft.

1.3. Aanbevelingen voor het vervolgtraject van de gebiedswerking BRV

- Inzetten op een duidelijke en actieve communicatie over het vervolgtraject en de doorwerking van de aanbevelingen in het BRV. Zoals uit de bevraging van de voorzitters blijkt, ligt de focus op het vervolgtraject van de BRV-gebiedswerking.
- Actieve monitoring van het vervolgtraject van de BRV-gebiedswerking is nodig voor verdere opvolging en latere tussentijdse of ex-post evaluatie.
- Het is zinvol te onderzoeken hoe de gebruikte methodiek van de BRV-gebiedswerking kan toegepast worden voor de verdere opmaak en operationalisering van het BRV. Gezien het geïntegreerde karakter van ruimtelijke beleidsvraagstukken is het nodig andere Vlaamse overheidsdiensten te betrekken bij het opmaakproces van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

2. **Quick-wins: stand van zaken van de uitvoering**

Hierna wordt het overgrote deel van de quick-wins besproken. Een aantal quick-wins is reeds afgerond of is in de reguliere werking opgenomen.

Algemeen kan gesteld worden dat uit deze quick wins veel kan geleerd worden voor het ruimtelijk beleid. Volgende voorbeelden kunnen gegeven worden:

- De vraag om in te zetten op zowel de stedelijke en landelijke omgeving, als op het maximaal vrijwaren van de open ruimte; met het geïntegreerd gebiedsgericht werken als aanpak voor ruimtelijke ordenings- en ontwikkelingsvraagstukken;
- De uitvoering op het terrein als noodzakelijk element van de ruimtelijke planning; vandaar ook de steun van de werkgroepen voor het instrumentendecreet, met daarbij ook aandacht voor het financiële instrumentarium ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening;
- De roep naar meer maatwerk (flexibiliteit) in de ruimtelijke ordening; vertrekkende vanuit de ambitie in het Regeerakkoord om de open ruimte maximaal te vrijwaren, in te zetten op kernversterking en ruimtelijk rendement, is er vraag naar een regeling waarbij, op voorwaarde dat er lokaal maatschappelijke consensus rond bestaat, mogelijk wordt gemaakt dat van voorschriften van vergunningen, verordeningen en plannen kan worden afgeweken; de deur mag niet wagenwijd

open zetten, maar er moeten wel kleinere wijzigingen mogelijk gemaakt worden voor bijvoorbeeld kangoeroewoningen of bijkomende activiteiten in industriegebied;

- In het verlengde van het voorgaande, het voorstel van werkgroepen om proefprojecten of regelluwe zones te organiseren die één en ander tijdelijk uit te testen;
- De vraag van vele werkgroepen om het juridisch aanbod aan woonreservegebieden te bekijken en het schrappen van ongeschikte of slecht gelegen gebieden niet uit de weg te gaan. Aan deze vraag wordt onmiddellijk de vraag gekoppeld om ruimer gebruik te kunnen maken van instrumenten zoals planologische ruil en grondenruil, evenals van nieuwe instrumenten zoals de verhandelbare ontwikkelingsrechten.

De quick wins zijn onderverdeeld in een aantal groepen.

2.1. Quick-wins met betrekking tot een geïntegreerde gebiedswerking en/of concrete projecten-aanpak

- Een aantal quick-wins kadert in het territoriaal ontwikkelingsprogramma Centraal Limburg dat binnen Ruimte Vlaanderen loopt.

Het betreft enerzijds de quick-win “Het Kolenspoor op spoor” en meer bepaald een publicatie, de organisatie van een call-evenement en de deelname aan de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam - IABR *The Next Economy* (april 2016). Bedoeling is, als een eerste stap, te werken aan bekendheid en draagvlak ten aanzien van overheden, ontwerpers en burgers. Ruimte Vlaanderen werkt hieraan mee.

Het project Energy Tracks is intussen definitief geselecteerd voor deelname aan IABR2016. Er werd een studieopdracht gelanceerd die moet vorm geven aan twee ateliers en een artistieke productie voor deelname aan de IABR 2016 waarin ontwerpers het spoor als experimenteeruimte ter beschikking krijgen en wat zal resulteren in kleinschalige interventies langs het Kolenspoor in wisselwerking met de visievormende trajecten die al zijn opgestart in de omgeving van het Kolenspoor en de betrokken lokale actoren.

Voor het pilootproject Bolderberg Bike Valley (missing link fietsbelevingsroutenetwerk) is eind september 2015 samen met de gemeente Heusden-Zolder bij Toerisme Vlaanderen een subsidieaanvraag ingediend voor een ambitieus project (drie-armige fietsbrug) als hefboomproject.

In functie van het opzetten van een samenwerkingsstructuur tussen de mijngemeenten aan het Kolenspoor, wat ook een voorstel van quick-win was uit dit gebied, is in het kader van de zevende oproep strategische projecten een subsidieaanvraag ingediend. Die is beoordeeld door een externe jury, en zal ten laatste eind dit jaar door de minister beslist worden. Intussen heeft de minister ook briefwisseling gevoerd met haar federale collega bevoegd voor overheidsbedrijven om er voor te zorgen dat beslissingen omtrent het Kolenspoor de Vlaamse projectontwikkeling niet zou hypothekeren.

Het betreft anderzijds het gebied De Wijers, waar een pilootproject inzake de optimalisatie van de waterkwaliteit en de waterkwantiteit wordt voorgesteld. Een breed overleg tussen de verschillende partners moet leiden tot een gezamenlijke aanpak, het in kaart brengen van de problematiek, de opmaak van een actieplan en een duurzame langetermijnvisie, waaruit de keuze van een pilootproject volgt, zoals bijvoorbeeld de concrete aanpak van één beekvallei. Het initiatief wordt getrokken door de bekkencoördinator en is reeds opgestart. Begin november werd een bestek gelanceerd voor een onderzoeksproject “Atelier Landschaps-beleving Roosterbeek”. Het wordt eerstdaags gegund. Dit project past in het hefboomtraject van de ontwikkeling van een multifunctioneel watersysteem met een goede waterkwaliteit en -kwantiteit. Het ontwerp-atelier ondersteunt partnerprojecten in het gebied, zoals de landinrichtingsprojecten van de VLM en het bijna afgeronde Masterplan Heidestrand (SORP De Wijers) van het Provinciaal Natuurcentrum en de VLM. Het

pilootproject kan een eerste concrete uitwerking zijn van de quick-win-doelstelling van het platform.

Ook de duurzame aanpak van het probleem van verlaten landbouwgronden (tegengaan van verruiging van landbouwgronden en aanpakken van zonevreemde landbouw) wordt in De Wijers voorgesteld als een quick-win. Die komt neer op inventariseren van ongebruikte gronden binnen de landbouwbestemming en/of de natuurbestemming en via onderlinge afstemming van de sectoren komen tot een aangepast gebruik en/of ruil. Die (deel)quick-win is momenteel in uitvoering. Na de volledige inventarisatie zal bekeken worden welke instrumenten kunnen ingezet worden.

- Voor de quick-win ivm de verdere exploitatie van het bedrijf D'ieteren (werkgroep Zaventem – Zuidrand Luchthaven) wordt in een werkgroep met alle betrokkenen gekeken naar mogelijkheden om het ruimtelijk rendement op deze site te verhogen.

Wat betreft het onderzoek naar de mogelijkheden voor de verdere ontwikkeling van een bestemd bedrijventerrein en de optimalisatie van de ontsluiting ervan (bedrijf Huntsman) (vanuit het gebied Zaventem – Zuidrand Luchthaven), is Interleuven bezig met het onderzoek naar de verschillende pistes die werden geformuleerd. Ze doen dit in een werkgroep waarvan ook verschillende Vlaamse partners deel uitmaken.

- Ten aanzien van de Kust is door Ruimte Vlaanderen recent een nieuw territoriaal ontwikkelingsprogramma opgestart. Daarin kan – geregisseerd door Ruimte Vlaanderen – een aantal van de binnen het gebied Oostkust voorgestelde quick-wins worden opgenomen. Het betreft het opzetten van een samenwerkingsstructuur Kustzone omdat ruimtelijke vraagstukken een sterk overlegmodel en coördinatie tussen de verschillende sectoren en overheden vragen. De gouverneur zal in die structuur worden betrokken, zoals gevraagd in de eindnota Kust.

Ook de problematiek van de hoogbouw komt en de inzet ervan om te komen tot ruimtelijke kwaliteit – over de hele kustzone – aan bod in het T.OP-project. De quick-win ter zake stelt voor om een kustcoördinator aan te stellen met als doel het opmaken van een afwegingskader met randvoorwaarden voor hoogbouw aan de kust als ondersteuning bij de opmaak van een hoogbouwnota op gemeentelijk niveau.

Ook de binnen het gebied Oostkust geformuleerde quick-win met betrekking tot ontwerpmatig onderzoek voor toeristisch-recreatieve zwaartepunten op de overgang tussen strand en dijk komt binnen dit project aan bod.

Een laatste quick-win vanuit het gebied Oostkust betreft de heropstart van het Atrium Kust, als een ambtelijk netwerkoverleg rond specifieke thema's gelinkt aan de Kust. Ruimte Vlaanderen zal daarin voorzien. Ook het voorstel vanuit de Westhoek, met betrekking tot het formuleren van een ruimtelijke visie voor de assen A19 en E40 in functie van ruimte om te ondernemen, wordt meegenomen binnen dit programma. Dat kan door binnen het T.OP-project een subwerkgroep met aangepaste geografische scope daar mee te belasten.

Vanuit Ruimte Vlaanderen wordt nauw samengewerkt met de provincie West-Vlaanderen die ook een gebiedsgerichte werking heeft opgezet. Binnen die samenwerking wordt bijvoorbeeld ook de voorgestelde quick-win voor het opzetten van een Kennisportaal Kust meegenomen. Het betreft een overzichtelijke website die alle verschillende dragers combineert. Streekhuis Kust (gebiedsgerichte werking provincie West-Vlaanderen) is momenteel bezig om alle lopende initiatieven te bundelen.

Om dit alles personeelsmatig te ondersteunen wordt de voorzitter van de gebiedswerking Oostkust, die tevens personeelslid is bij DAR, best deels ingeschakeld in dit omvangrijk project.

- Vanuit de structuurvisie op de ondergrond geothermieprojecten in de Kempen mogelijk maken (Campina). De quick-win betreft het ontwikkelen van hefboomen vanuit het belang van deze nieuwe technologie en omvat het uitdenken van een locatiebeleid, afstemming

met het bestaande regelgevend kader, onderzoek naar de ruimtelijke relatie tussen warmte-opwekking en warmte-afname, procedurestappen voor het bekomen van de nodige vergunningen in kaart brengen en waar nodig op elkaar afstemmen en tenslotte het ontwikkelen van een specifiek planningsinstrument voor de ondergrond. Een structuurvisie zal overeenkomstig het decreet diepe ondergrond moeten worden opgemaakt. Ruimte Vlaanderen en de afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) zullen samenwerken om met de verschillende actoren de noden in kaart te brengen. Tegelijk is de kwestie ook belangrijk voor de opmaak van het beleidskader inzake energie dat het BRV zal begeleiden.

- De brownfield Burchtdam (Ninove) versneld ontwikkelen (Denderland). Deze quick-win beoogt het bereiken van consensus over het al dan niet aansnijden van de greenfield (noordoostelijk deel van het studiegebied). Het betreft ook een signaalgebied waarvoor de Vlaamse Regering besliste om de Vlaamse minister bevoegd voor de ruimtelijke ordening te gelasten een beleidsoptie voor te leggen. Die opties worden momenteel afgerond en op korte termijn wordt een beleidsoptie voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Er wordt in dat voorstel aangegeven de provincie Oost-Vlaanderen aan te duiden als initiatiefnemer voor de opmaak van het (provinciaal) RUP ter realisatie van de beleidsoptie. De provincie is daar momenteel de nodige voorbereidingen aan het doen. Dit alles is het concreet resultaat van de BRV-gebiedswerking Scheldeland.
- Opstart van het traject Atoomdorp (Campina). De quick-win omvat het formuleren van een toekomstvisie die rekening houdt met de erfgoedwaarden versus de actuele noden en de samenhang met een ontwikkelingsperspectief voor de nucleaire zone. De strategische visie houdt een definitief standpunt in omtrent de bestemming van het Atoomdorp en een eventuele planologische bijsturing. De provincie Antwerpen trekt het initiatief, als gevolg van de vraag die de gebiedswerkgroep Campina stelde. Ruimte Vlaanderen verleent haar volle medewerking aan dit initiatief.
- Een gebieds- en projectaanpak voor het vliegveld van Overboelare – Geraardsbergen (Denderland). Deze quick-win voorziet het bepalen van de scope van de te onderzoeken site en problematiek in functie van een lange termijn oplossing voor de water- en zweefvliegclub, en dit in functie van een op te maken plan-MER en gewestelijk RUP. Ruimte Vlaanderen heeft het initiatief voor dit gewestelijk planproces gestart. Een opstartvergadering is georganiseerd met de betrokken actoren (gemeente, ANB, vliegclub, ...) met het oog op een consensus rond de scope. Het bestek voor de opmaak van een planMER wordt op basis van die consensus gefinaliseerd. Voor de opmaak van het nieuwe GRUP kan worden vertrokken van het voorontwerp van GRUP dat in 2011 in plenaire vergadering is gegaan, aangevuld met de inzichten uit de planMER, de watertoets en eventueel gewijzigde inzichten in de visie.
- De transformatie van de Oude Pannenfabriek in Oud-Turnhout (De Liereman). Het betreft een geïntegreerde aanpak en het opzetten van een overlegstructuur, de opmaak van een strategische visie en masterplan als basis voor een gemeentelijk RUP. Deze quick-win zit op kruissnelheid. De gunning van de externe opdracht voor ontwerpend onderzoek is zo goed als rond en wellicht zal begin december dit effectief starten. De gemeente is aanbestedende overheid. Ruimte Vlaanderen en de gemeente sloten een samenwerkingsovereenkomst voor de cofinanciering. In september heeft de gemeenteraad zowel het ontwerpbestek als de samenwerkingsovereenkomst unaniem goedgekeurd.
- Het onderzoek naar de toegangspoorten tot de Liereman (Boshuis, Hoge Vijverbossen, Burcht Hertog-Jan en manège Groenhof), vanuit het feit dat de capaciteit van de bestaande poort aan het bezoekerscentrum De Liereman is overschreden. De quick-win wordt

getrokken door de provincie Antwerpen. Aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is door de minister de opdracht gegeven om de opties te bekijken om deze quick-win te realiseren. ANB heeft intussen de voor- en nadelen van een aantal mogelijke poorten in kaart gebracht. Hierop zal worden verder gewerkt. Intussen werken de partners door aan een breed gedragen project met de bedoeling om bij de volgende oproep voor strategische projecten een kwaliteitsvolle aanvraag in te dienen.

- De opmaak van een gebiedsgericht integraal project voor de Markevallei (Pajottenland). De quick-win stelt daartoe voor om een strategisch project in te dienen. Naar aanleiding van de zevende oproep (2015) is echter nog geen voorstel ingediend. De initiatiefnemer het Regionaal Landschap Pajottenland en Zennevallei heeft in september 2015 alle betrokken actoren een eerste keer samengebracht. Momenteel wordt het project verder voorbereid. Het Regionaal Landschap toetst verder af via specifiek overleg met elke betrokken gemeente en de provincie. Nadien worden de betrokkenen opnieuw uitgenodigd voor een projectgroep. Bedoeling is om in 2016 (achtste oproep) een aanvraag voor subsidiëring in het kader van de strategische projecten in te dienen. Die zal dan – bij goedkeuring – ten vroegste vanaf 2017 kunnen worden betoelaagd en van start gaan.
- Het versterken en verbinden van de open ruimte ten zuiden van de Luchthaven (werkgroep regio Luchthaven). Via een landinrichtingsproject kunnen alle betrokkenen actief worden geraadpleegd. Op die manier kan een kader voor duurzame ontwikkeling geboden worden voor de Zuidelijke Luchthavenzone. Dit project kan passen in de meerjarenplanning en middelen van het landinrichtingsproject Vlaamse Rand. Op korte termijn is hier evenwel geen (budgettaire) ruimte voor, maar we laten dit project inpassen in de meerjarenplanning, dus op iets langere termijn zal hier wel aan kunnen gewerkt worden.
- Het verhogen van de waterkwaliteit van De Kraenepoel in Aalter (Meetjesland). Deze quick-win voorziet om op korte termijn de doelkwaliteit te bepalen van De Kraenepoel en hiertoe te bepalen welke te nemen maatregelen zijn om dit doel te bereiken. Dit wordt opgenomen door de VLM, samen met het ANB en de Vlaamse Milieumaatschappij.
- Oplossingen aanreiken voor de realisatie van de bosuitbreiding Preshoekbos (Regio Kortrijk). De quick-win vraagt om vanuit Vlaanderen acties te ondernemen. Het ANB zal aan de slag gaan met de betrokken stakeholders, in eerste instantie om af te toetsen wat de specifieke vragen zijn. Er zal daarbij aandacht zijn voor de omvang van het complex project Hoog-Kortrijk en de relatie en mogelijke interferentie met de weginfrastructuur Aalbeke.
- Grondenoverdracht langs de Oude Kale aan de gemeente Nevele (Meetjesland). De quick-win omvat de vraag van de gemeente Nevele om de gronden in bezit van de VLM over te dragen naar de landbouw. Dit dossier is onderdeel van Landinrichting Leie en Schelde, het is wel degelijk de bedoeling om een aantal percelen te verwerven en deze aan de gemeente ter beschikking te stellen zodat er een natuurgericht beheer op kan toegepast worden. Door een aantal administratieve knelpunten (verkeerde kadastrumnummers, langzame werking aankoop-comité als gevolg van de bevoegdheidsoverdracht, ...) is deze overdracht aan de gemeente nog niet gebeurd. De VLM is bezig om de administratieve knelpunten op te lossen en voorziet dan ook dat de overdracht zo spoedig mogelijk zal gebeuren.
- Opstart van een intergewestelijk overlegplatform voor de opmaak van een ruimtelijke strategie voor bedrijvzones (werkgroep regio Luchthaven). De opmaak van een dergelijke intergewestelijke strategie is essentieel voor het uitwerken van een gezamenlijke strategie rond kantoren en bedrijvzone in het gebied rond de Leopold III-laan en de A201. De ruimtelijke invulling in dit gebied is aan optimalisatie toe. Ruimte Vlaanderen is bezig met de oprichting van een intergewestelijk platform om dit uit te werken.

- Acties rond de luchthaven Kortrijk – Wevelgem. Deze quick-win streeft naar meer en een vlottere samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus om de geplande infrastructurele werken rond de luchthaven te realiseren. Concreet beoogt deze quick-win de gemaakte afspraken omtrent de luchthaven op korte termijn aan te pakken (zoals financiële statuten bekrachtigen met betrekking tot de beheersstructuur en nodige financiële middelen voor infrastructuur en jaarlijkse subsidies met betrekking tot safety en security in de begroting opnemen), acties op korte termijn uit de streefbeeldstudie voor de N8 nakomen en nader onderzoek voor de bijzondere potenties van het stedelijk landbouwgebied “Ter Biest” in functie van grootschalige stedelijke functies zoals grootschalige recreatie of grootschalige kleinhandel die omwille van schaal niet ingeplant kunnen worden in de kern en de impact op het verkeersnetwerk. Deze quick-win wordt, vanuit de verkeers- en infrastructuurproblematiek door minister Weyts begeleid. Hieromtrent zijn door minister Weyts reeds initiatieven genomen, onder meer met betrekking tot de ontwikkelingen rond Ter Biest. Vanuit de ontwikkelingspotenties van het gebied, wordt ook Ruimte Vlaanderen betrokken. Er wordt nu gewacht op de lokale actoren om een gebiedsvisie te ontwikkelen waarin de verkeers- en infrastructuurproblematiek wordt geïntegreerd. Hieromtrent worden door minister Weyts de nodige initiatieven genomen.
- Het opstarten van twee complexe projecten in de regio Kortrijk, namelijk ten aanzien van Hoog Kortrijk en het Kanaal Bossuit-Kortrijk. Focus moet zijn om, via een gezamenlijke aanpak meer samenhang en afstemming tussen verschillende initiatieven te bereiken, ontwerpend onderzoek te introduceren en een degelijk proces te voeren. Momenteel is ten aanzien van beide voorstellen de verkenningsfase in functie van een startbeslissing binnen de methodiek van complexe projecten lopende. Het project Hoog Kortrijk wordt getrokken door Ruimte Vlaanderen, het project Bossuit-Kortrijk door Waterwegen & Zeekanaal NV. Uiteraard worden binnen die aanpak alle relevante partijen vroeg in het proces betrokken.
- Het opzetten van een mobiliteitscoördinatiecentrum en het aanstellen van een mobiliteitsmanager voor de bedrijvenzones rond de luchthaven van Zaventem (inzonderheid voor de zone Keiberg/Lozenberg). De quick-win strekt tot het samenbrengen van de partijen en het afstemmen van concrete, gerichte mobiliteitsacties. Het ontwikkelen en het uitvoeren past binnen het project VLOT Vlaanderen op initiatief van de provincie Vlaams-Brabant, De Lijn, NMBS, AWW, RESOC Vlaams-Brabant en de POM Vlaams-Brabant, met steun van MOW. VOKA trekt dit initiatief.

2.2. Quick-wins met betrekking tot een aangepaste instrumentenkoffer en regelgeving

- Een instrumentarium uitwerken voor al dan niet tijdelijke, kleinschalige (economische) activiteiten in voormalige gebouwen (Meetjesland). Het betreft het onderzoek naar de dynamiek van bedrijvigheid in voormalige agrarische gebouwen evenals het uitwerken van instrumenten om in specifieke omstandigheden een al dan niet tijdelijke invulling te geven. De quick-win voorziet het opstarten van een proefproject en het finaliseren binnen het jaar. De resultaten van de quick-win hebben de potentie om door te werken op Vlaams niveau. Ruimte Vlaanderen heeft een proefproject opgestart dat kadert in de convenantentechniek. Dat proefproject zal worden aangevuld met andere gebieden: Pajottenland, West-Vlaanderen (Westkust en midden West-Vlaanderen). In de proefprojecten worden, in functie van het voeren van een gedifferentieerd beleid, ook andere opties dan via contractbenadering (opmaak van een RUP, aanpassing van het functiewijzigingsbesluit, ...) meegenomen.
Vanuit Dranouter is, in functie van een gemeentelijk RUP, een gelijkaardige vraag geformuleerd. De quick-win hangt ook samen met een quick-win geformuleerd vanuit het

Pajottenland met betrekking tot het opmaken van een inventaris met betrekking tot zonevreemd gebruik van landbouwgebied (Pajottenland). Die quick-win omvat het koppelen van de databank van de afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling aan de databank van Ruimte Vlaanderen (Kruispuntdatabank). Op die manier wordt de koppeling gemaakt tussen de economische activiteiten in voormalige agrarische gebouwen met het zonevreemde gebruik van de gronden in agrarisch gebied. Daarnaast wordt samen met lokale actoren (landbouwers en besturen) een detailanalyse op het terrein doorgevoerd.

Bedoeling is dat in de praktijk pistes worden uitgetest op het terrein. Pistes kunnen slaan op het behoud van de landbouwfunctie van leegstaande gebouwen, maar ook op tijdelijk niet-agrarisch gebruik of definitief niet-agrarisch gebruik. Ter ondersteuning van één van de pistes werd een onderzoeksopdracht gepubliceerd met als voorwerp het instrument 'convenant' in het kader van het in ontwikkeling zijnde beleid omtrent 'niet agrarische activiteiten in voormalige agrarische gebouwen'. Het bestek beoogt een juridisch en ruimtelijk analyse-onderzoek naar dit instrument aan de hand van onderzoek van lokale cases in twee testgebieden, het Meetjesland en het Pajottenland. Van het onderzoeksteam wordt zowel een juridische als een planningsachtergrond gevraagd.

- De aanpak van de regelgeving rond bedrijventerreinen (Regio Kortrijk). De quick-win stelt voor om de regelgeving met betrekking tot bedrijvigheid te vereenvoudigen. De quick-win richt zich op een globale, overkoepelde methodiek aangereikt voor de aanpak van zogenaamde "paarse sproeten". Aan de hand van deze methodiek kunnen steden en gemeenten een gemeentelijke visievorming ontwikkelen. Hieraan wordt het aanpassen van het (Vlaams) wetgevend kader gekoppeld om de herinvulling van milieubelastende industriegebieden met nieuwe (niet-milieubelastende) bedrijfsactiviteiten meer flexibel te maken.

Tevens streeft de quick-win het opnieuw inbouwen van vergunningsplicht voor de opsplitsing van bedrijfsgebouwen na, dit in het kader van de controle op en het beheer van grote bedrijventerreinen, vanuit de bekommernis om voldoende ruimte te behouden voor grote bedrijven. Op deze quick-win wordt, gezien het feit dat er een duidelijke vraag is om dergelijke opsplitsing vrijgesteld te houden, niet ingegaan.

Een evaluatie van de voorschriften met betrekking tot industriegebieden en bedrijvenzones (eerste deel van de quick-win) staat op het programma vanuit de beleidsnota en zal in het voorjaar van 2016 regelgevend worden uitgewerkt.

- Ondernemen van acties in functie van kernversterking – aanpak van woonuitbreidingsgebieden (Regio Kortrijk). De quick-win vraagt ondersteuning van de regionale visie inzake de woonuitbreidingsgebieden en de opmaak van een sluitende wetgeving en instrumentarium voor de aanpak ervan. Deze quick-win omvat verschillende stappen. Als eerste fase wordt de uitwerking van een regionale visie naar voor geschoven. Hierbij is de stad Kortrijk/Leiedal de trekker. Deze visie vormt in tweede instantie een hefboom om het juridisch kader rond woonuitbreidingsgebieden aan te passen. Ruimte Vlaanderen zal, binnen haar aanpak van de problematiek van woonuitbreidingsgebieden, de regio Kortrijk als proefregio nemen.

Er werd een aanvraag ingediend voor een nieuw strategisch project RECOVER+. Dit voorziet een aanvulling van de regionale visievorming, onder meer met een regionale visie inzake woonuitbreidingsgebieden. Dit zou gefinaliseerd worden binnen het eerste jaar van het strategisch project (vanaf begin 2016). Hieromtrent zal de minister nog dit jaar een beslissing nemen.

- Reconversie en verdichting als motor voor een transitie gekoppeld aan kernen in de open ruimte (midden West-Vlaanderen). Het voorstel beoogt een oefening waarbij men de mogelijkheden wil nagaan voor bijkomende ruimte voor wonen via reconversie en verdichting rond de openbare vervoerscorridor. Er wordt gevraagd naar een aanpassing en

uitbreiding van het huidig instrumentarium in functie van de realisatie van inbreidings- en reconversie-projecten, het bijkomend bestemmen van gronden voor wonen in het openbaar vervoersknooppunt Lichtervelde, een kwalitatieve randafwerking van kernen in het buitengebied, het verbinden van kernen in het buitengebied met de stationsomgevingen en stedelijke gebieden en financiële ondersteuning van plattelandsgemeenten die geen bijkomende ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Een en ander zal worden meegenomen in het kader van het instrumentendecreet, maar ook vanuit een geïntegreerde gebiedswerking en/of concrete projectenaanpak. Ruimte Vlaanderen heeft hiervoor reeds de nodige voorbereidingen getroffen. Ruimte Vlaanderen onderzoekt ook wat momenteel al mogelijk is binnen de huidige bepalingen en instrumenten.

Ook het voorstel uit hetzelfde gebied om ten aanzien van regionale economische intensiveringsruimtes aansluitend op het kanaal en de Leie en de E403, waar een tekort aan ruimte voor bedrijventerreinen wordt aangehaald, vooral op het vlak van problematische ruimtevragers, een tekort aan watergebonden bedrijventerreinen en een te lange duurtijd tussen idee en realisatie, zal worden meegenomen binnen het traject naar een instrumentendecreet of vanuit een geïntegreerde gebiedsaanpak.

- Grondenruil (Denderland). Deze quick-win stelt voor om via onderzoek na te gaan op welke wijze de ontwikkelingsmogelijkheden en/of het bouwrecht van slecht gelegen gronden weggenomen kan worden. Deze quick-win is in de eindnota aangeduid als lokaal initiatief te nemen door de stad Geraardsbergen. De uitwerking van deze quick-win gaat uit van vijf fasen waarbij Ruimte Vlaanderen telkens vanuit een specifieke opdracht betrokken wordt. De onderscheiden fasen zijn de inventarisatie en selectie ruilgronden en gebieden, de ontwikkeling van een gebiedsvisie, het testen van verhandelbare ontwikkelingsrechten, het voorbereiden van het planningsproces en de inschatting van de woonbehoefte. De quick-win stelt concreet de opstart voor van deze fasen. Ruimte Vlaanderen neemt dit op als testgebied in het kader van de opmaak van het instrumentendecreet.
- Er werd een onderzoeksopdracht voor de opmaak van een gebiedsgericht ruimtelijk ontwikkelingsprogramma voor een veerkrachtige vallei van de Dender goedgekeurd. Dit onderzoek bevat een deelopdracht met betrekking tot ontwerpend onderzoek ter ondersteuning van het pilootproject grondenruil in Geraardsbergen. Het onderzoek zal opgevolgd worden door een stuurgroep, waar de leden van de gebiedswerkgroep deel van uitmaken.
- Problematiek van erosiebestrijding (Pajottenland). De quick-win stelt voor om de administratieve last voor de aanleg van kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen, die voortvloeien uit de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen, te verminderen en zo een drempel voor de aanleg van dergelijke maatregelen weg te nemen. Een en ander is aangepakt in het op 18 juli 2015 aan de Vlaamse Regering voorgelegde aangepast vrijstellingsbesluit (vrijstelling van stedenbouwkundige vergunningsplicht). De quick-win is dus al in afronding.
- Mogelijkheden creëren voor het voorzien van een intergemeentelijk bedrijventerrein (Westhoek). Drie gemeenten wensen tezamen één bedrijventerrein aan te leggen, vanuit een instrumentele vernieuwing en met gebruikname van een vereveningsstelsel van kosten en baten tussen de drie gemeenten. Ook deze quick-win zal meegenomen worden in het kader van de besprekingen rond het instrumentendecreet.
- Juridisch kader opstellen dat de gewenste transformatie van bedrijventerrein mogelijk maakt (werkgroep regio Luchthaven). Gewestplanbestemming "gebied voor luchthaven gerelateerde kantoren" werkt te beperkend voor de optimalisering van het bedrijventerrein. Er dient een proeftuin voor multifunctionaliteit en tijdelijke functies te worden opgestart.

- Het voorzien van zogenaamde “regelluwe zones” (Kolenspoor). Het betreft een voorstel voor een gebiedsgerichte aanpassing van de wetgeving om nieuwe ideeën rond energie, technologie, water en mobiliteit te kunnen testen. Ruimte Vlaanderen werkt binnen het gebied T.OP Centraal Limburg een dergelijk testgebied of thema uit, in overleg met andere beleids-domeinen (LNE). Minister Turtelboom heeft al aangegeven om rond energie haar schouders onder de initiatieven te zetten. Overleg met LNE hieromtrent is reeds lopend.
- De minister bekijkt momenteel hoe, via regelgeving, op een snelle manier en zonder daarbij afbreuk te doen aan betrokkenheid en instemming van lokale actoren, kleine wijzigingen aan voorschriften en inrichting kunnen aangebracht worden, zonder daarvoor een beroep te moeten doen op omslachtige procedures of via RUP's. Uiteraard moet de bestemmingscategorie dezelfde blijven.

2.3. Quick-wins met betrekking tot een nieuwe manier van samenwerken

- Samenwerkingsovereenkomst in functie van initiatieven rond het Drongengoedbos (Meetjesland). Deze quick-win beoogt het uitwerken van een samenwerkingsovereenkomst tussen de actoren die actief zijn in en rond Drongengoedbos om een forum te vormen dat de projecten kent, afstemt en realiseert. Dit is een lokaal initiatief van de gemeentebesturen Maldegem en Knesselare. De quick-win omvat de opstart van de coördinatie en de handtekening van het samenwerkingsverband. Ter zake is in het kader van de subsidiëring van strategische projecten een aanvraag ingediend. De minister zal, na de reeds doorgegangene beoordeling door een jury, hieromtrent dit jaar nog een beslissing nemen.
- Het verbeteren van de Informatie-ontsluiting in verband met vrije ruimte voor economische activiteiten (Meetjesland). De quick-win omvat het samenbrengen van de verschillende databanken die info aanreiken met betrekking tot aanbod en vraag van bestaande en leegstaande terreinen en gebouwen in één databank en nazien hoe dit op gemeentelijk niveau kan ontsloten worden. De quick-win wordt opgenomen vanuit een samenwerkingsverband tussen Ruimte Vlaanderen, het agentschap Ondernemen en de provincies.
- De verbreding en management van het traject ondernemingsvriendelijke gemeente 'Campina – op weg naar een innovatieregio'. Deze quick-win wordt begeleid door het agentschap Ondernemen.
- Opzetten van een overlegplatform in functie van het testen, minstens concretiseren van een aantal zaken met betrekking tot het verdelen van lusten en lasten over de buurgemeenten (via bijvoorbeeld compensatie, verevening, ...) (werkgroep regio Luchthaven Zaventem). De gouverneur wordt aangesproken om deze quick-win te trekken.
- Binnen de reeds genoemde projecten in het Kolenspoor en aan de Kust worden een aantal beleidsdomein overschrijdende voorstellen meegenomen. Het gaat om het voorstel voor de oprichting van een platform Innovatieve Mobiliteit (Kolenspoor), meer bepaald een samenwerking tussen een aantal spelers (circuit Zolder, driverless cars Terhills, zonnerein As, Flanders Bike Valley, Bikeville Incubator, innovatieve mobiliteit Genk). Het gaat om de aanstelling van een kustcoördinator Koninklijke Baan en omgeving (Oostkust) met betrekking tot de problematiek van de mobiliteit, waar de werkgroep de gouverneur in beeld brengt als onafhankelijke coördinator.

2.4. Quick-wins met betrekking tot innovatieve stedenbouwkundige oplossingen

- Het vragen van een expertenadvies “Brussel als kans! Win-wins voor het Pajottenland op vlak van landbouw, kernversterking en recreatie” als een onderbouwde verkenning die minstens aangeeft hoe (veranderende) stad-land-relaties van invloed zijn op de openheid van de ruimte (ruimtebeslag, versnippering, ...), de sociale en economische leefbaarheid van dorpskernen (draagkracht voorzieningen, nieuwe economische activiteiten, identiteit, ...), de voedselproductie (innovatie, specialisatie, diversificatie, korte keten, ...), het verweven voorkomen van open-ruimtefuncties (landbouw, natuur, recreatie, ...). De door Ruimte Vlaanderen gevraagde studie ter zake is inmiddels afgerond. De resultaten ervan worden momenteel verwerkt.
- Een quick-win rond afstemming in functie van een kwalitatieve stadsvernieuwing in de stad Menen (Regio Kortrijk). Deze case handelt over ontwerpmatig denken rond de uitdagingen waarvoor de stad staat en voorziet als quick-win de optimalisatie van een bestaande overlegstructuur en een proces door geïntegreerde benadering van stadsvernieuwing. Tevens wordt een participatietraject opgestart om lokaal draagvlak te vergroten. Waterwegen & Zeekanaal NV wordt hierbij betrokken vanuit de evidente relatie met de Leiewerken.
- Kernversterking in de regio Kortrijk. Het betreft een voorstel tot verruiming van de modaliteiten van het voorkeepsrecht van lokale besturen, specifiek bij leegstaande woningen (niet enkel in functie van sociaal huurwonen maar ook in functie van betaalbaar wonen en stadvernieuwing). Het betreft dus een voorstel gelinkt aan de Vlaamse Wooncode en het decreet Grond- en Pandenbeleid. Binnen datzelfde thema wordt een tweede quick-win voorgesteld vanuit het gebied Regio Kortrijk, strekkende tot het voeren van een stimuleringsbeleid door te onderzoeken welke instrumenten en technieken er kunnen worden ingezet in functie van vervangende nieuwbouw en bouwblokrenovatie. Dit punt wordt opgenomen met minister Homans.
- De optimalisatie van het wegennetwerk in de regio Kortrijk. De quick-win beoogt de vrijwaring van gronden voor aanpassingen aan infrastructuur. Meer concreet gaat het over het opstarten van een onderzoek naar en het uitwerken van een instrument om gronden te vrijwaren in functie van de noodzakelijke nog uit te voeren infrastructurele ingrepen. Tevens wordt ingezet op het maken van afspraken en het verankeren van een interregionaal vracht-routenetwerk. Dit veronderstelt een grensoverschrijdend overleg tussen de Vlaamse en Waalse overheid rond het interregionaal vrachtroutenetwerk op basis van een nota of een visie uitgewerkt door Leiedal. Leiedal heeft hieromtrent het initiatief genomen. Deze quick-win wordt verder opgenomen met minister Weyts.

3. Opvolging van de quick-wins en verdere communicatie

Ruimte Vlaanderen werkt een systeem uit om de opvolging van de vooruitgang in de diverse vermelde quick-wins bij te houden. De vooruitgang in de quick-wins zal hierdoor op heel regelmatige tijdstippen gemonitord worden.

Halfjaarlijks zal de minister van Omgeving, Natuur en Landbouw aan de Vlaamse Regering rapporteren over de gemaakte vooruitgang en de afgeronde quick-wins, na overleg met de betrokken voorzitters.

Ruimte Vlaanderen zal op heel korte termijn het initiatief nemen om in samenwerking en na overleg met de voorzitters een terugkoppeling naar alle werkgroepen op te zetten, niet enkel wat betreft de initiële tien werkgroepen, maar ook ten aanzien van Midden West-Vlaanderen en Westhoek die op eigen initiatief een gelijkaardig traject hebben gelopen en eindnota's hebben

aangeleverd. De wijze van terugkoppeling wordt hierbij volledig overgelaten aan de voorzitters en de werkgroepen.